KOCAELİ ANSİKLOPEDİSİ

CİLT 2

2023 Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşleri
Dairesi Başkanlığı Yayınları No: 59

@ Copyright 2023 Kocaeli Metropolitan Municipality,
Department of Culture and Social No: 59

Bu kitabın her türlü basım, yayın ve telif hakları
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi
Başkanlığı'na aittir. Başkanlığın yazılı izni olmadan elektronik,
mekanik ya da diğer yollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.
Para ile satılamaz.

All rights reserved. No part of this book may be printed,
reproduced or distributed by any electronic, optical, mechanical
or other means without the written permission of the Kocaeli
Metropolitan Municipality, Department of Culture and Social Affairs.

Tasarım ve Uygulama
Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A.Ş.

Baskı
Pelikan Basım Matbaa ve Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Kayaşehir Mah. Ulubatlı Hasan Cad. Blok 2H Kapı No: 19
34494 Başakşehir / İstanbul
Tel: (0212) 613 79 55
Sertifika No: 40619

ISBN: 978-605-72931-8-3
Takım ISBN: 978-605-72931-6-9

KOCAELİ ANSİKLOPEDİSİ

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Haluk SELVİ
Prof. Dr. Muhammed Bilal ÇELİK
Prof. Dr. İbrahim ŞİRİN
Prof. Dr. Levent ATALI

2023

Sahibi
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Adına
Doç. Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

Genel Koordinatör
Balamir GÜNDOĞDU

Ansiklopedi Yürütme Kurulu
Prof. Dr. Haluk SELVİ
Prof. Dr. Muhammed Bilal ÇELİK
Prof. Dr. İbrahim ŞİRİN
Prof. Dr. Levent ATALI
Volkan ŞENEL
Raşit FİDAN
Hayriye SÖZER
Adil YILDIRIM

Sekreterya
Nesrin DURAN
Şükriye Göksu HÜLAGÜ

Ansiklopedide yer alan maddelerin bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir.

Bilim ve Danışma Kurulu
Prof. Dr. Azmi ÖZCAN
Prof. Dr. Feridun M. EMECEN
Prof. Dr. Gülfettin ÇELİK
Prof. Dr. Hamza GÜNDOĞDU
Prof. Dr. İdris BOSTAN
Prof. Dr. İlhan ŞAHİN
Prof. Dr. Kemalettin KUZUCU
Prof. Dr. Metin TUNCEL
Prof. Dr. Nermin ERSOY
Prof. Dr. Nevnihal ERDOĞAN
Prof. Dr. Numan AKDOĞAN
Doç. Dr. Fikrettin YAVUZ
Doç. Dr. Gülşen ERDAL
Doç. Dr. Mustafa SARI
Doç. Dr. Şennur KAYA
Dr. Metin ŞENTÜRK
Erdoğan ÖZDEMİR
Feyzullah Yavuz ULUGÜN
Müzeyyen ÜNAL
Recep KANKAL

İçindekiler

TAKDİM • XIII
ÖN SÖZ • XV
HACET BAYRAMLARI • 695
HACI AHMET ÇELEBİ • 695
HACI AHMET EFENDİ MESCİDİ • 696
HACI AKİF BEY MAHALLESİ • 697
HACI ALİ PAŞA CAMİİ • 698
HACI AYVAZ CAMİİ • 700
HACI DAVUT AĞA CAMİİ • 700
HACI HALİL MAHALLESİ • 702
HACI HAMZA BEY VAKIFLARI • 703
HACI HAMZA MAHALLESİ • 704
HACI HASAN BEY • 705
HACI HASAN MAHALLESİ / YOKUŞU • 706
HACIHIZIR MAHALLESİ • 707
HACI SELİM EFENDİ • 709
HAÇLI SEFERLERİ • 710
HADİ ARSLAN • 712
HAFIZ ABDULLAH EFENDİ (TEZEMİR) • 713
HAFIZ ALİ EFENDİ • 714
HAFIZ HAŞİM EFENDİ • 714
HAKAN ORUÇKAPTAN • 714
HAL BİNALARI • 715
HALDUN ALAGAŞ • 718
HALİL ÇALIK • 719
HALİL İBRAHİM ARTVİNLİ • 719
HALİL İBRAHİM ATMACA (FOTO ATMACA) • 720
HALİL İBRAHİM EFENDİ (GÜRSOY) • 721
HALİL PAŞA • 721
HALİL TÜRKMEN • 722
HALİT MOLLA (AKIN) • 723
HALİT PEHLİVAN • 724
HALİT ULUSOY • 725
HALK EDEBİYATI • 726
HALK EĞİTİM MERKEZİ VE AKŞAM SANAT OKULU • 729
HALKEVİ • 731
HALK İNANIŞLARI VE UYGULAMALARI • 735
HALK ODALARI • 738
HALK OYUNLARI • 740
HALUK EVİTAN • 743
HALUK GÖRGÜN • 743
HALUK SAYIN • 744
HAMDİ AÇAN • 745
HAMDİ BAŞAK • 745
HAMDİ NAMIK GÖR • 746
HAMİD B. MUHAMMED B. VELİYYÜDDİN EL-KOCEVÎ • 747
HAMİD EFENDİ KONEVÎ • 747
HAMİDİYE BULVARI – CADDESİ • 748
HAMİT OSKAY / İSMAİL HAMİT OKTAY • 749
HAMZA OSMAN ERKAN • 751
HANDAN KARAADAM • 751
HANNİBAL (ANNİBAL) • 752
HARALAR • 753
HARİKALAR SAHİLİ • 754
HASAN BASRİ GÜZELOĞLU • 755
HASAN BEHÇET DİKER • 756
HASAN EYLEN • 757
HASAN FAİK TÜREL • 758
HASAN FEHMİ ATAKAN • 759
HASAN FEHMİ EFENDİ (MORALI) • 759
HASAN GEMİCİ • 760
HASAN HAYRİ TAN • 761
HASAN KÂMİL YILMAZ • 762
HASAN PAŞA • 763
HASAN SERT • 764
HASAN ŞEMİ ERGİN • 765
HASAN TAHSİN ELBEYOĞLU • 766
HASAN TAHSİN PAŞA • 768
HATİCE ÖZGENER • 770
HAYAT KİMYA AŞ • 771
HAYDAR AKAR • 772
HAYRETTİN ULUSOY • 773
HAYRETTİN UYSAL • 774
HAYRETTİN UZUN • 775
HAYRİ AKDUMAN • 775
HEDEF • 776
HELENA • 777
HEREKE • 778
HEREKE ÇOCUK KAMPI • 780
HEREKE FABRİKA-İ HÜMAYUNU HAMİDİYE RÜŞTİYE MEKTEBİ • 781
HEREKE FABRİKA-YI HÜMAYÛNU HASTANESİ • 782
HEREKE HALI FABRİKASI • 783
HEREKE HALISI • 786
HEREKE İDMAN YURDU • 787
HEREKE KALESİ • 788
HEREKE MERKEZ SÜMER CAMİİ • 790
HEREKE PUDİNGİ • 791
HERGELECİ İBRAHİM • 792
HERGELECİ İBRAHİM YAĞLI GÜREŞLERİ (SARIMEŞE) • 792
HERMANN JANSEN • 793
HERSEK / DİL MENZİLİ • 795
HERSEKZÂDE AHMED PAŞA • 796
HIDIRELLEZ • 797
HİKMET BİL • 799
HİKMET DEMİRBAYRAK • 800
HİKMET ERENKAYA • 800
HİKMET KIRLI • 801
HİKMETİYE CAMİİ • 802
HİLÂL-İ AHMER CEMİYETİ (KIZILAY) • 803
HİLMİ EGE • 806
HİPODROM • 806
HOŞGÖR PASTANESİ VE İSMAİL KALKANDELEN • 808
HOŞGÖRÜ FERMANI • 809

İZMİT HAPİSHANESİ • 955
İZMİT İDADİSİ/SULTANİSİ/ERKEK İBTİDÂÎ MEKTEBİ • 957
İZMİT İMARET ERKEK İBTİDÂÎ MEKTEBİ • 958
İZMİT KAFASI • 960
İZMİT KALESİ • 960
İZMİT KAZASI KÖYLERİNDEKİ İBTİDÂÎ MEKTEPLER • 963
İZMİT KIZ İBTİDÂÎ MEKTEBİ • 965
İZMİT KIZ RÜŞDİYE MEKTEBİ • 968
İZMİT KÖRFEZİ • 970
İZMİT KÖRFEZ PİSTİ • 972
İZMİT MEZARLIKLARI • 973
İZMİT NUMUNE TARLASI • 975
İZMİT ORMAN ŞİRKETİ • 976
İZMİT OTOBÜS TERMİNALİ • 978
İZMİT PİRİNÇ FABRİKASI • 979
İZMİT PİŞMANİYESİ • 980
İZMİT POSTASI • 980
İZMİT PUSULA • 981
İZMİT RIHTIMI • 982
İZMİT SİMİDİ • 983
İZMİT TERSANESİ • 984
İZMİT TİCARET GAZETESİ • 987
İZMİT TİCARET VE SANAYİ ODASI GAZETESİ • 987
İZMİT TRENİ • 988
İZMİT TÜRBELERİ • 990
İZMİT ULUSLARARASI KISA FİLM FESTİVALİ (IISFF) • 992
İZMİT-EREĞLİ DEMİRYOLU PROJESİ • 993
İZMİT / İZNİKMİD MENZİLİ • 995
İZZET ÇETİN • 996
İZZET KAMIŞ • 998
İZZET ORHON • 998
JEOLOJİ VE MADENLER • 1001
KABARAN ÇEŞME • 1007
KAÇAMAK / MALAK • 1007
KADİR GÜVEN (BABALİGO) • 1008
KADIRGA YAYLASI VE ŞENLİKLERİ • 1009
KÂĞITSPOR KULÜBÜ • 1010
KALKINMA/GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILASI • 1012
KANDIRA • 1017
KANDIRA BELEDİYESİ • 1021
KANDIRA BEZİ • 1022
KANDIRA BİBERİ • 1023
KANDIRA DARTISI • 1024
KANDIRA ERKEK RÜŞDİYE MEKTEBİ • 1025
KANDIRA HAMAMLARI • 1026
KANDIRA HAPİSHANESİ • 1028
KANDIRA HİNDİSİ • 1029
KANDIRA KAZASI İBTİDÂÎ MEKTEPLERİ • 1030
KANDIRA KİLİMLERİ • 1034
KANDIRA MEDRESELERİ • 1036
KANDIRA MEDYASI • 1037
KANDIRA MEZARLIKLARI • 1040
KANDIRA NAMAZGÂHI • 1042
KANDIRA TAŞI (AKÇAOVA TAŞI) • 1043
KANDIRA YOĞURDU • 1044
KANDIRALI EMİN AĞA • 1045
KANDIRALI MEHMET PAŞA • 1045
KAPANCA SOKAĞI • 1046
KAPAN-I DAKİK • 1047
KARA BALİ MEHMET BEY • 1048
KARA BALİ VAKFI • 1050
KARA DAVUD B. KEMAL KOCAVÎ • 1052
KARA MÜRSEL ALP • 1053
KARAMÜRSEL ALP ANIT MEZARI • 1054
KARA OSMAN AĞA • 1055
KARA YAHYAZADE AHMED EFENDİ • 1056
KARABAŞ MAHALLESİ • 1056
KARACA AHMET MEZARI (TÜRBESİ) • 1058
KARAMÜRSEL • 1058
KARAMÜRSEL BAĞCILAR CEMİYETİ • 1063
KARAMÜRSEL BELEDİYE MÜZESİ • 1064
KARAMÜRSEL BELEDİYESİ • 1065
KARAMÜRSEL CAMİLERİ • 1067
KARAMÜRSEL ÇEŞMELERİ • 1069
KARAMÜRSEL EKSPRES • 1070
KARAMÜRSEL EREĞLİLERİ • 1071
KARAMÜRSEL ERKEK RÜŞDİYE MEKTEBİ • 1071
KARAMÜRSEL HAMAMLARI • 1074
KARAMÜRSEL İSKELELERİ • 1075
KARAMÜRSEL KAZASI İBTİDÂÎ MEKTEPLERİ • 1077
KARAMÜRSEL'DEKİ MANEVİ ŞAHSİYETLER VE TÜRBELERİ • 1086
KARAMÜRSEL MEDYASI • 1088
KARAMÜRSEL MENSUCAT FABRİKASI • 1089
KARAMÜRSEL SEPETİ • 1092
KARATEPE KÖYÜ • 1093
KARAVEYS EL-KOCEVÎ • 1095
KARAYAKUPLU KÖYÜ OSMANLI MEZARLARI • 1096
KARAYLAR (KARAİTLER) • 1098
KARDEŞ ŞEHİRLER • 1098
KARŞIYAKA • 1100
KARTAL KAYALARI VE MİÇO CENNET KOYU • 1101
KARTEPE • 1103
KARTEPE BELEDİYESİ • 1107
KARTEPE ÇEŞMELERİ • 1108
KARTEPE / KARTEPE DAĞI • 1110
KARTEPE KAYAK MERKEZİ/ KARTEPE TERAS • 1114
KARTEPE MEDYASI • 1115
KARTEPE MEZARLIKLARI • 1117
KARTEPE SU DEĞİRMENİ • 1118
KARTEPE ZİRVESİ • 1119
KASR-I HÜMAYUN • 1120
KÂTİB ÇELEBİ • 1123
KAVAKÇILIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ (KOCAELİ) • 1125
KAYAÜSTÜ YAYLASI • 1126
KAYSERİLİ RESMÎ VE SEYAHATNAMESİ • 1127
KAZ BAYRAMI • 1128
KAZIKLI KERVANSARAYI • 1129
KAZIM DEMİRER • 1133
KAZIM ERTEK • 1134
KAZIM FİKRİ ÖZALP • 1135
KAZIM MERİÇ • 1136
KEÇECİBABA TÜRBESİ (BALÖREN KÖYÜ) • 1137
KEFKEN • 1138

Kartal Kayaları ve Miço Cennet Koyu

Gerek Kartal Kayaları gerek Miço Cennet Koyu, doğal yapısının korunması, tesisleşmenin kontrollü, doğal dokuyu bozmayacak biçimde (çok yakınlarında tesis bulunmamaktadır) gerçekleştirilmesi ile yöre halkı ve bu bölgeleri bilenler tarafından saklı cennet olarak adlandırılmakta, her geçen gün yerli ve yabancı turistler arasında bilinilirlikleri artmaktadır. Bu bölgeler sadece deniz tatili imkânı sunmamakta, doğa ve kamp tutkunlarına da sıklıkla ev sahipliği yapmaktadır. Huzur bulmak isteyenlerin uğrak yeri hâline gelen bu bölgelerin, misafirperver yöre halkının da etkisiyle her geçen gün ziyaretçi sayısı artmaktadır. Bölgeye ulaştığınızda karşılaştığınız güzellikler ve bölge halkının sıcak yaklaşımı ile kendinizi büyükşehirlerin kasvetli havasından ve stresinden arınmış ve huzur bulmuş hissedersiniz.

KAYNAKÇA

https://www.kerperehberi.com/kerpe-haberleri-kerpe-haber-kerpeden-haberler/89-kerpe-kartal-kayalari.html, Erişim Tarihi 05.08.2021; https://seyyahdefteri.com/kerpe-kartal-kayalari-nerede-nasil-gidilir/, Erişim Tarihi 05.08.2021; https://www.neredekal.com/kerpe-mico-cennet-koyu-gezilecek-yer-detay/, Erişim Tarihi 05.08.2021; https://kocaelifikir.com/haber/6116246/mico-koyu-kadinlar-plaji-mavi-bayrak-aldi-mico-koyu-kadinlar-plaji-nerede-bulunmaktadir, Erişim Tarihi 05.08.2021.

Bora YENİHAN

KARTEPE

Coğrafya

Kocaeli'nin doğusunda Sapanca Gölü kıyılarından Samanlı Dağları'nın en yüksek zirvesi olan ve ilçeye ismini veren Kartepe'ye kadar uzanan saha üzerinde yer alan Kocaeli ilçesidir. İlçe, Kocaeli Merkez ilçesine (İzmit) bağlı eski Derbent bucağı ile Merkez bucağın bir kısım arazileri üzerinde 2008 yılında kurulmuştur.

1950'lere kadar tamamen köylerden oluşan sahada ilk belediye teşkilatı Merkez bucağa bağlı Suadiye (Çepni) Köyü'nde kurulmuştur. Bunu 1960'tan sonra kurulan Derbent bucak merkezi olan Hikmetiye Belediyesi izlemiştir. Bu belediyenin adı 2001 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla "Büyük Derbent" olarak değiştirilmiştir. 1970'te Merkez bucağına bağlı Arslanbey ve Şevketiye köylerinin birleştirilmesiyle Arslanbey Belediyesi, ardından 1972'de Köseköy'de belediye kurulmuştur. 1979'da Merkez bucağa bağlı Çiftlikköy ile Uzunbey köylerinin birleştirilmesiyle Uzunçiftlik Belediyesi oluşturulmuştur. Daha sonra 1986'da Maşukiye Köyü'nde belediye kurulmuştur. 1987'de Eskieşme ve Yenieşme köyleri birleştirilerek Eşme Belediyesi, 1993 yılında da Derbent bucağa bağlı Acısu ve Uzuntarla köyleri ile Merkez bucağa bağlı Sarımeşe köylerinde belediye kurulmuştur. Bu belediyelerin, 6 Mart 2008 tarihinde kabul edilen 5747 nolu kanun ile Köseköy merkez kabul edilerek birleştirilmesiyle Kartepe ilçesi oluşturulmuştur. Ayrıca Merkez bucağına bağlı Sultaniye, Pazarçayırı ve Karatepe köyleri ile Bahçecik bucağına bağlı Örnekköy (şimdiki adı Serinlik) ve Derbent bucağına bağlı Balaban, Nusretiye, Şirinsulhiye, Avluburun, Eşme Ahmediye ve Ketenciler köyleri de Kartepe ilçesine bağlanmıştır. Böylece Kartepe ilçesi, 22'si eski belde belediyelerine ait, 10 tanesi de kırsal alanda yer alan 32 mahalleden oluşmaktadır. 301 km² alan üzerinde 2020 yılı sonu itibariyle toplam 125974 kişilik nüfusa sahip olan ilçenin nüfus yoğunluğu 419 kişi/km²dir. Bugünkü Kartepe ilçesini oluşturan yerleşmelerin toplam nüfusu 1935'te 12 bini, 1970'te 23 bini ve 1980'de 35 bini bulunuyordu. Daha sonra hızla gelişerek, 1990'da 50 bini, 2000 yılında 75 bini ve ilçe olduğu 2008'de 88 bini geçmiştir. 2020 nüfusu yaklaşık 118 bini ilçe merkezini oluşturan mahallelerde,

KARTEPE İLÇESİNİN YERLEŞİM ve ULAŞIM HARİTASI

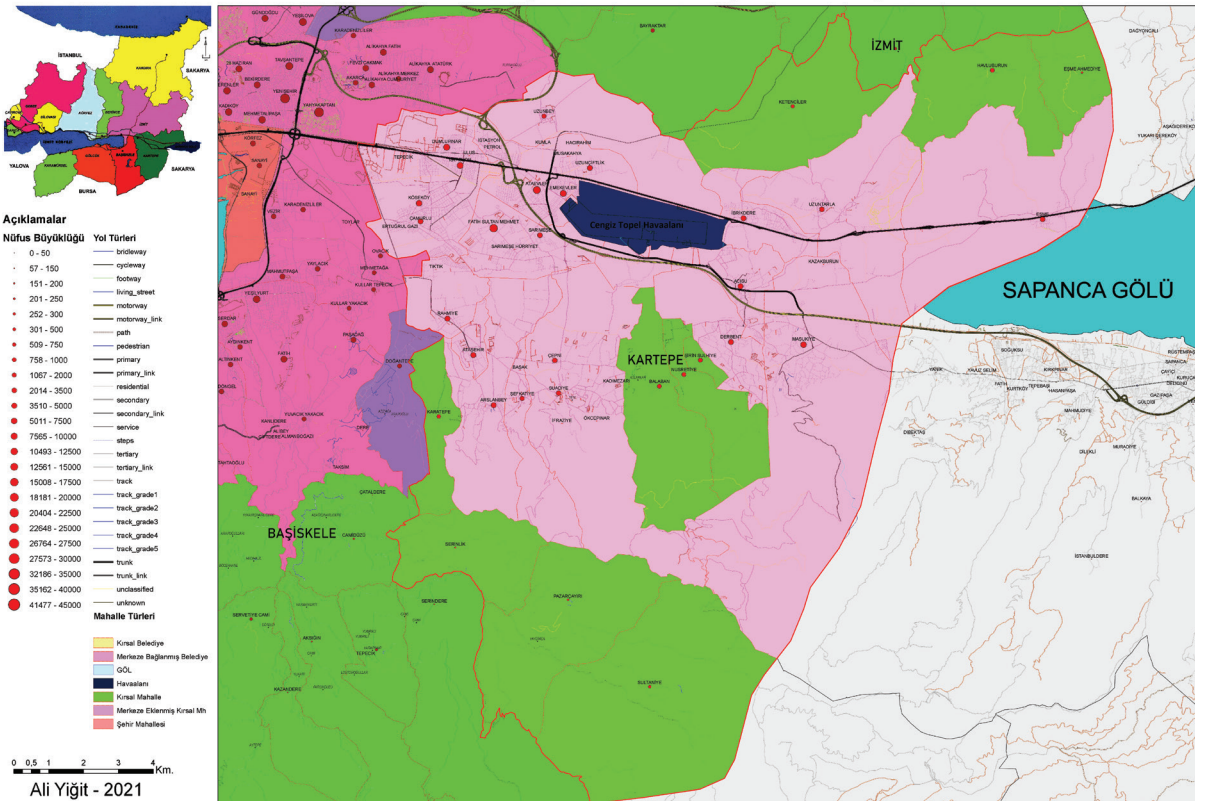

8 bini de kırsal mahallelerde olmak üzere toplan 126 bin kişidir. Kartepe ilçe merkezi olan Köseköy'ün denizden yüksekliği 23 m; il merkezine uzaklığı ise 12 km'dir. Kartepe ilçe merkezinin, kurulduğu tarihte (2008) 10 ayrı belediyeye bağlı 51 mahallesi vardı. O tarihte bu mahallelerin toplam nüfusu 80 bini biraz geçiyordu. 2013 yılında yapılan birleştirmelerle bu mahallelerin sayısı 22'ye indirilmiştir. 2020'de bu 22 mahallenin toplam nüfusu 118 bini bulmaktadır. Yani bu 12 yıllık süreçte yıllık ortalama %4,8'lik nüfus artışı ile sürekli büyümüştür. Aynı tarihte kırsal mahallelerin toplam nüfusu 8 bine yakındır. Bugün de 8 bini biraz geçmektedir (8180) yani, kırsal nüfusta pek bir değişim olmamıştır.

Kartepe ilçesi, İzmit Körfezi ile Sapanca Gölü arasında yer alan düzlüklerden Samanlı Dağları'nın en yüksek noktasını oluşturan (1602 m) Kartepe'ye kadar uzanan dik eğimli yamaçlar üzerinde yer alır. İlçenin coğrafi görünümüne damgasını vuran ve Samanlı Dağları'nın orta kesmine karşılık gelen bu saha ormanlarla kaplıdır. Kartepe ilçe arazilerinin %46'sı orman ve fundalıktır. Kuzeye bakan ve Karadeniz'in etkisine açık olan bu yamaçlarda yağış miktarı da fazladır. Bu nedenle arazi çoğunlukla nemli ormanlar ile kaplı bulunmaktadır. Ormanlar, dağların yukarı kesimlerinde iğne yapraklı, aşağılarda da geniş yapraklı ağaçlardan oluşmaktadır. Geniş yapraklılardan kayın ile iğne yapraklılardan kızılçam, sarıçam ve göknar en geniş yayılım gösteren ağaç türleridir.

Kartepe ilçe arazilerinin %37'si tarım alanı ve %8'i çayır ve mera arazisi, %9'u da tarım dışı arazilerden oluşmaktadır. 23 bin dekar kadar olan tarım alanlarının %66'sı tarlalardan oluşmaktadır. Tarlaların %8'i nadasa bırakılmaktadır. Tarlaların % 56'sına yem bitkileri, %42'sine de tahıllar ekilmektedir. Geri kalanda da yağ bitkileri ve bakliyat üretilmektedir. Tarım arazilerinin %30'unu meyve bahçeleri oluşturmaktadır. Meyveliklerin %30'unu fındık, %15'ini armut bahçeleri oluşturmaktadır. Ayva, kiraz, ceviz ve elma bahçelerinin toplam içerisindeki oranları %10 civarındadır. Yöreye özgü Eşme ayvası ülke çapında tanınan bir türdür. Erik, incir, kestane ve vişne yetiştirilen diğer meyvelerdir. Tarım arazilerinin %5'ini de sebze bahçeleri oluşturmaktadır. En fazla alan ayrılan sebzeler sırasıyla; sivri biber, sofralık domates ve taze fasulyedir. Diğer pek çok sebzeden de bir miktar üretilmektedir. Kartepe ilçesinin özellikle kuzey kesimlerindeki kırsal mahallelerde hayvan yetiştiriciliği de yapılmaktadır. İlçede 7500 kadar sığır, 3400'ü koyun, 600 kadarı da keçi olmak üzere 4 bin kadar davar bulunmaktadır. Yıllık 200 bin kadar da tavuk yetiştirilmektedir.

Kartepe ilçesinde irili ufaklı birçok sanayi kuruluşu yanında, ülkemizin öncü sanayi kuruluşları da yer almaktadır. Sanayi kuruluşları ilçenin geneline yayılmış olmakla birlikte, özellikle Arslanbey organize sanayi bölgesi ile Köseköy ve Uzunçiftlik bölgesinde yoğunlaşmıştır. 141 hektar büyüklüğündeki Arslanbey organize sanayi bölgesinde toplam 46 sanayi parseli vardır. OSB'ndeki firmalar çoğunlukla ağaç ürünleri, mantar, kauçuk, plastik, ana metal, fabrikasyon metal ürünleri sektöründe yer almaktadır. 1985'te kurulmuş olan Kartepe sanayi sitesinde 315 firma yer almakta 1500'e yakın kişi çalışmaktadır.

Sapanca Gölü'nün güneybatı kıyısında yer alan Kartepe ilçesi, doğal güzellikleri yanında İstanbul'a en yakın kayak ve kış turizmi merkezi olan Kartepe'ye de sahip olması nedeniyle, ülkemizin önde gelen tatil bölgelerinden biridir. Ulaşım kolaylığı nedeniyle, özellikle çevre şehirlerden çok fazla ziyaretçi çekmektedir. İlçenin merkezine yaklaşık olarak 16 km uzaklıkta olan Kartepe Kayak Merkezinde 5 yıldızlı The Green Park Hotel yer almaktadır. Sapanca Gölü'ne dökülen derelerin ormanlarla kaplı vadileri boyunca uzanan doğal güzelliklerin yanıbaşındaki Maşukiye'de, göl kıyısında çok sayıda otel ve konaklama yeri bulunmaktadır. Burada, özellikle Aygır Deresi, Alabalık Vadisi ve kayın ağaçları ile kaplı ormanlık alandaki Kuzuyayla Tabiat Parkı görülmeye değer yerlerdir. Sapanca Gölü'nün kuzey kıyısında yer alan Eşme ve Uzuntarla'daki gezip görmeye değer yerler yanında, 2 bin dönümden oluşan doğal yaşam parkında 66 türde yaklaşık 750 hayvanın bulunduğu Ormanya, ilçenin önemli turizm noktaları arasında yer alır. Soğuksu Piknik Alanı, Sarımeşe Ormanları ve ilçe merkezine yaklaşık 20 km uzaklıktaki Tökeli İmre Anıtı ilçenin diğer turizm değerleridir.

KAYNAKÇA

Turgut Bilgin, *Samanlı Dağları*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını No: 1294, İstanbul 1967; Kocaeli İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü 2020 Faaliyet Raporu; Kocaeli İli Arazi Varlığı, T.C. Başbakanlık, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İl Rapor No: 16, Ankara, 1995; DİE Genel Nüfus Sayımları ve 2000 yılı sonrası için TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS); Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, (2020). *Kocaeli İli Maden ve Enerji Kaynakları*, Ağustos 12, 2021 tarihinde MTA internet Sitesinden alınmıştır: https://www.mta.gov.tr; Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) Yayınları, Ankara (ilgili yıllara ait nüfus istatistikleri) https://www.tuik.gov.tr/; Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Merkezi Dağıtım Sistemi (MEDAS), Bitkisel Üretim ve Hayvancılık İstatistikleri veri tabanları, https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr; *Resmî Gazete*, Sayı 26824, Tarih 22 Mart 2008: 6 Mart 2008 Tarihinde Kabul edilen 5747 No.lu "Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun".

Ali YİĞİT

Tarih, İdari Durum

Kocaeli'ne bağlı ilçe ve bünyesinde Köseköy, Uzunçiftlik, Uzuntarla, Eşme, Acısu, Maşukiye, Büyük Derbent, Arslanbey, Sarımeşe ve Suadiye gibi yerleşimleri barındıran yerleşim birimidir. 22 Mart 2008 tarih ve 26824 sayı ile *Resmî Gazete*'de yayımlanan ve yürürlüğe giren 5747 sayılı büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde ilçe kurulması ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanunun 1/32. maddesi gereğince daha önce ilk kademe belediyesi statüsünde olan Uzunçiftlik, Uzuntarla, Eşme, Acısu, Maşukiye, Büyükderbent, Arslanbey, Sarımeşe ve Suadiye tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Köseköy Belediyesi'ne katılmıştır. Köseköy Belediyesi bu yerleşimlerin merkezi olarak kabul edilerek Köseköy Belediyesi'nin adı Kartepe olarak değiştirilmiş ve Kocaeli'nin bir ilçesi olmuştur. 06 Mayıs 2012'de, 28489 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı on dört ilde büyükşehir belediyesi ve yirmi yedi ilçe kurulması ile bazı Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanunun 1/4. maddesi uyarınca Sultaniye, Pazarçayırı, Örnekköy, Karatepe, Balaban, Nusretiye, Şirinsulhiye, Avluburun, Eşme Ahmediye ve Ketenciler köylerinin tüzel kişilikleri köy vasfından mahalleye dönüştürülerek Kartepe ilçe belediyesine bağlandı. Böylelikle Kartepe ilçesi otuz iki mahalleden oluşmak üzere 2021 yılında geçerli olan teşkilat yapısına kavuştu.

Kartepe adı ilçenin güney kesiminde yer alan Keltepe'nin 2000'li yıllarda gözde bir kış turizmi mekânı hâline gelmesi dolayısıyla ortaya çıktı. Tarihi anlamda günümüzdeki sınırlarına uygun bir idari birim, kaza ya da sancak bulunmamaktadır. Bu yönüyle ilçe, son yirmi yılda ortaya çıkan sosyo-ekonomik gelişmelerin sonucu yapılanmış bir yerleşim olarak değerlendirilebilir. Ancak bu durumun aksine bünyesinde bulunan belde ve mahalleler derin birer tarihi geçmişe sahiptirler. Trakya kökenli bir kavim olduğu düşünülen Bitinler tarafından kurulan MÖ 377 ve MÖ 64 yılları arasında Nikomedia başkentli Bitinya Krallığı İzmit Körfezi, İstanbul, Sakarya ve Bursa arasında kalan bölgedeki varlığı ile ilçenin de parçası olduğu en köklü siyasal organizasyon olmalıdır. Coğrafyacı Strabon'dan İslam müellifleri Harizmi ve Taberi'ye birçok kaynak bölgenin tarihi coğrafyası hakkında bilgiler vermektedir. Bitinya Krallığı'nın son bulmasıyla bölgede başlayan Roma devri, bin yılı aşkın bir süre devam ederek Doğu Roma-Bizans İmparatorluğu ile devam etmiştir. Bu zaman içinde bölgede ilk Müslüman ayak izleri ancak 668-669'da Emevilerin İstanbul kuşatması dolayısıyla görülmüş sayılabilir. 674'de Muaviye, 715'te Abdülmelik ve 781'de Harunreşid'in İstanbul'u fethetme girişimleri çeşitli yönleri ile bölgeyi etkilemiştir. Bu kuşatma devreleri istisna kabul edilirse Kartepe dolaylarında Türk-İslam varlığı kendisini Osmanlılar ile göstermiştir. 1337 yılında Orhan Bey idaresinde Osmanlı toprağı hâline gelen bölge İstanbul'un fethinin ardından Roma-Bizans dönemlerinden itibaren sürdüğü başkentin en önemli iaşe kaynağı olma vasfı ile öne çıktı ve önem kazandı. Bölgedeki orman bitki örtüsü de Osmanlı tersanelerinin hammadde kaynakları arasındaydı. Osmanlı Devleti ve Habsburglar arasında büyük siyasi krizlere sebep olan Macar Kralı Tökeli İmre, XVII. yüzyıl sonunda Osmanlı hizmetine girmiş, ömrünün son bölümünü Kartepe ilçesine bağlı tarihi bir köy olan Karatepe'de geçirmişti. Bu tarihi vakayı temsil eden bir anıt köyde bulunmaktadır. Osmanlı döneminde bölge Müslüman nüfusun yanında Rum ve Ermeni tebaanın da yaşadığı bir alandır. Fransız coğrafyacı ve jeolog Xavier Hommaire de Hell, 1847 yılında yaptığı bir seyahat esnasında Köseköy'de geçirdiği gecenin ardından karşılaştığı tabiat manzaralarının şiirsel bir güzellikte olduğunu ifade etmektedir.

Bölge, doğudan İstanbul'a uzanan ticaret yollarının üzerinde olmasının yanında İstanbul'dan kutsal top-

YAZAR KURUM VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Abdullah Kahraman	Kocaeli Üniversitesi	abdullah.kahraman@kocaeli.edu.tr
Abdullah Lüleci	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	luleciabdullah@gmail.com
Adem Arı	Sakarya Üniversitesi	aari@sakarya.edu.tr
Adnan Sofuoğlu	Hacettepe Üniversitesi	adnans@hacettepe.edu.tr
Ahmet Ekşi	Kocaeli Üniversitesi	ahmet.eksi@kocaeli.edu.tr
Ahmet Kamil Uysal	Araştırmacı/Yazar	kamiluysal41@hotmail.com
Ahmet Yavuzyılmaz	Necmettin Erbakan Üniversitesi	ahmet_yavuzyilmaz@hotmail.com
Ahmet Yüksel	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	ahmetarih@hotmail.com
Akın Deveci	Kocaeli Üniversitesi	akin.deveci@kocaeli.edu.tr
Ali İhsan Engür	Kocaeli Üniversitesi	ali.engur@kocaeli.edu.tr
Ali Kaya	Kocaeli Üniversitesi	ali.kaya@kocaeli.edu.tr
Ali Yeşildal	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	aliyesildal@gmail.com
Ali Yiğit	Bursa Uludağ Üniversitesi	aliyigit@uludag.edu.tr
Alim Alper Cesur	Kocaeli Üniversitesi	alper.cesur@kocaeli.edu.tr
Alparslan Arslan	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	arslan_6141@hotmail.com
Alper Başer	Afyon Kocatepe Üniversitesi	baseralperhidayet@gmail.com
Arzu Serpil Arslan	Kocaeli Üniversitesi	aarslan@kocaeli.edu.tr
Aslıhan Akpınar	Kocaeli Üniversitesi	aslihan.akpinar@kocaeli.edu.tr
Aybike Özel	Kocaeli Üniversitesi	aybike.pelenk@kocaeli.edu.tr
Ayhan Orhan	Kocaeli Üniversitesi	aorhan@kocaeli.edu.tr
Ayhan Yüksel	Araştırmacı/Yazar	sunkur28@gmail.com
Aysel Çetinkaya	Kocaeli Üniversitesi	aysel.cetinkaya@kocaeli.edu.tr
Ayşegül Komsuoğlu Çıtıpıtıoğlu	İstanbul Üniversitesi	sezer.komsuoglu@yok.gov.tr
Ayşegül Yılmaz	Kocaeli Üniversitesi	aysegul0841@gmail.com
Bahadır Bozdağ	Bozdağ Mimarlık Dekorasyon Ltd.Şti.	bahadirbozdag@gmail.com
Barış Ateş	Milli Hakimiyet Medya	millihakimiyet41@gmail.com
Behçet Kemal Yeşilbursa	Bursa Uludağ Üniversitesi	behcetyesilbursa@yahoo.com
Bilal Tunç	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	btunc@agri.edu.tr
Bilsen Bilgili	Kocaeli Üniversitesi	bilsen.bilgili@kocaeli.edu.tr
Biray Çakmak	Uşak Üniversitesi	biray.cakmak@usak.edu.tr
Bora Yenihan	Kocaeli Üniversitesi	bora.yenihan@kocaeli.edu.tr
Burak Aslanmirza	Kocaeli Üniversitesi	burakaslanmirza@gmail.com
Burak Demir	Sanat Tarihçisi	burakdemir2014@gmail.com
Burcu Kurt	İstanbul Teknik Üniversitesi	burcukurt@itu.edu.tr
Burhan Sayılır	Anadolu Üniversitesi	burhansayilir@anadolu.edu.tr
Bülent Cırık	Dumlupınar Üniversitesi	bulent.cirik@dpu.edu.tr
Bülent Coşkun	Emekli Öğretim Üyesi	bulentcoskun@gmail.com
Büşra Savaş	Kocaeli Üniversitesi	busrasavas0a0@gmail.com
Cemil Öztürk	Marmara Üniversitesi	cemilozturk2012@gmail.com
Cengiz Akgün	Kocaeli Kent Gazetesi	cengzakgun@gmail.com
Cengiz Keskin	Kırklareli Üniversitesi	cengizkeskin@sakarya.edu.tr
Ceyhun Konak	Kocaeli Üniversitesi	ceykonak@gmail.com
Çiğdem Külçür	Kocaeli Üniversitesi	cigdemkulcur@gmail.com
Deniz Demirarslan	Kocaeli Üniversitesi	denizd@koceli.edu.tr
Deniz Özay	Kocaeli Üniversitesi	ozaydenizozay@gmail.com
Dilara Bahçalı	Kocaeli Üniversitesi	dilarabahcali@gmail.com